

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

TWEEDE DEEL

ZESDE HOOFDSTUK

De Boschgeuzen

Onder de hooge, wuivende boomen van het woud tusschen Maria-Hoorebeke en Etichove zaten een dertigtal Geuzen bijeen. De meesten behoorden tot den boerenstand, hadden tot voor korten tijd tevreden en vroolijk hun akkers bewerkt, maar verkozen hun hoeve te verlaten, liever dan zich te onderwerpen aan de plakaten van den koning, die de Nederlanden en hun vrijheidminnende bewoners haatte.

Andere waren uit de steden herwaarts gevlucht, want ginds waar steeds de schavotten dropen van bloed en de brandstapels vlamden, was het hun te eng, terwijl ze ook te oprecht waren, om woorden te spreken, welke niet uit 't harte kwamen. Sommige dezer bannelingen vertoonden in de een of andere verminking de merken der Spaansche wreedheid. Er waren er, die geliefde wezens — hun vrouw, hun man, hun kind, hun ouders, hadden zien wegslepen naar 't dal, waar de H. Inkwisitie in den naam van den Barmhartigen God, de onnoozele slachtoffers aan ruwe, onmenschelijke beulen overleverde.

Men zag er grijsaards, die in sombere gepeinzen verzonken

waren, of als wezenloos voor zich heen staarden, en dachten aan de vervlogen jaren, toen er vrede was op de hoeven en in de hutten. De koning van Spanje, dien ze hadden toegejuicht, wanneer hij zijn blijde intrede hield, gunde hun geen rustigen levensavond, maar liet ze door zijn huurlingen opjagen als wild gedierte.

De jongeren hadden meer vertrouwen in de toekomst, en nu 't sober gemeenschappelijk avondmaal genuttigd was, schaarden ze zich rond een makker, die een monnikspij droeg, welke hij een pater ontleend had, toen zijn eigen kleedij tot op den draad versleten was.

— Kom pater Pieter, zing ons een liedekje? vroegen de gezellen.

— Hoe wilt gij dat ik zinge, nu mijn nonne weg is... schertste de aangesprokene. Gij booze Geuzen dwingt ons, de kloostergeloften te houden. Was ik niet gewoon neder te zitten bij de vleeschpotten van Egypte, en thans voel ik mij krank van uwen ruwen, onverduwbaren kost. En ik zoude moeten zingen? Om te zingen moet men vroolijk zijn. Een klachte aanheffen, kan ik wel. En de spotvogel zong, 't gezang der monniken nabootsend in rytmus en toon:

Hoe seer siet men nu dalen
 Ons Pauselyck Roomsche Ryck
 Bisschoppen en Cardinalen,
 Papen en Monniken alle ghelyck,
 Wij vallen tot den ooren in 't slyck,
 Wie zal ons weder oprechten?
 Want onze knechten, nu nemen den wyck
 Dies moghen wy wel krijten,
 Zuchten ende claghen seer,
 Ons Kerk met haer profijten
 Willen sy nu trecken ter neer,
 Sy vallen vast aen, hoe langher hoe meer.
 Die nu de Naphen draghen
 Zonder vertragen, trekken omveer.

— 't Is of vriend Pieter waarlijk in een klooster geweest is! riep er een.

— Wel mijn brave tante, die mij opgevoed heeft, wilde

van mij een pater maken en ik, onnoozele, meende toen nog, dat de kloosterregels zoo streng waren. En ja, streng zijn ze, maar men volgt ze niet. Doch ik, die monniken met geeselloorden zag, en nonnekes, welke op een steenen vloer lagen te bidden, gevoelde geen lust voor dat heilig leven, en al werd ik door mijn goede tante tot in Lucifers rijk vervloekt, 'k ging in de leer bij Willem buur, den behanger. Maar lacie! toen ik op zekerem dag de inkwisitie-zaal met zwart laken versieren moest, maakte ik een grapje over Titelmans, zeggende dat ik liever zijn graf tooien zou. Een spion heeft dat overgebrieft, en ik was nog juist de pijp uit, eer vader Joos... ge weet wel onze Corteville — mij te pakken kreeg.

Moest mijn tante mij hier zien... of, beter nog, mij hooren... ze keerde zich om in heur kist, hoeveel te klein die ook was, want een neef, die erven moest — ik niet, hoor — had ze besteld, en was te zuinig met het hout. Ik ben dus geen pater maar Boschgeus geworden. Had ik nu maar een nonneken, een als die waarvan 't liedeken spreekt.

— Laat hooren! riep men.

— Kent ge 't niet?

Een kort, dick, vet Paterken, laest zijn nonnekens ondersoch-
Oft sy niet besmet en waren met Geuseryen, [te,
En vraegde in 't ronde, wat henlieden dochte,
Dat men 't geestelyck verjaegde en haer goet verkochte,
Daer sy sachte op leefden in voorleden tyden?
« Ja seyder een jong nonneken, ick ben immers blyde,
Want ick mag nu huwen, ten beste dat ick kan. »
« 't Is goed, sprack de Pater, en wat seyde ghye
Zuster Peternelleken, doet het u niet aan? »
« Ba neent Pater, ick heb ook liever eenen man:
Want ick was gekloostert tegen mijnen wille... »

— Pieter, jongen, ge hebt uw nonneke al in het oog, schertste er een. Alsof we niet wisten, dat gij bij dage mijmert en bij nachte droomt over de schoone Veerle Deschepper!

— Maar Veerle ziet geen jongelingen meer! riep een ander. Nooit breekt een glimlach haar stroeve trekken.

— Zwijg, vermaande een derde, dat meiske heeft waar-

achtig wel reden om droef te zien. Heur moeder werd vermoord, heur zuster door Spanjolen geschoffeerd en heur broeder verbrand! Ik durve niet lachen als Veerle in mijn nabijheid is.

— Wel moogt ge zoo spreken, zei Pieter, de behanger, op warmen toon. Wie gevoelt geen deernisse met dat meiske, en als zij gansche dagen in 't bosch dwaalt en de eenzaamheid zoekt, is het omdat ze geen vroolijk gesnater hooren kan.

Wij allen hebben min of meer geleden, doch niemand zooals Descheppers dochter.

— Stil, daar is de kapitein, werd er gemompeld.

Ieder zag nieuwsgierig op.

Blommaert stond daar. Indrukwekkend verrees zijn gestalte tegen 't verduisterend woud.

De ouden, die niet geluisterd hadden naar 't gesnap of 't gezang der jongere gezellen, ontwaakten uit hun gepeinzen en hoopvol blikten ze hun aanvoerder aan, want de vertrouwde Boschgeuzen wisten, waarom Blommaert naar 't woud van Eename gekomen was.

— Broeders, ik wilde wel een woordeke tot u spreken, zei Oranje's afgezant. Morgen, nog vóór zonsopgang, wordt een onzer beste leiders, een van Oranje's trouwste vrienden, gevankelijk naar Oudenaarde gevoerd. Het is de heer van Schoonewalle. Wij moeten hem bevrijden, en wij kunnen, als we dapper en moedig zijn. Vijftig Spanjolen zullen hem vergezellen, ik doe beroep op de dapperheid van vijftig boschgeuzen, en weet, dat ik die hier vind.

— Kapitein, wij zijn gereed u te volgen, nietwaar mannen? zei een oude banneling.

— Ja! klonk het als uit één mond.

— Sommige gezellen zijn nog afwezig, doch straks zal ons kamp meer dan vijftig man tellen en, kapitein, gij hebt ons slechts de plaats aan te duiden, waar we de Spanjolen op 't lijf moeten vallen, hernam de eerste spreker.

— Dat is Geuzentaal, sprak Blommaert tevreden. Welnu, broeders, ik verwacht u dezen nacht om drie ure bij Descheppers hut... en daar zal ik u zeggen, wat ge doen moet.

— En wanneer gaan we naar Oudenaarde, kapitein! vroeg Pieter de behanger.

— Nog enkele dagen, vriend... Dra slaat de ure van den grooten strijd.

Blommaert onderhield zich nog eene wijle met de andere Geuzen, en juist wilde hij heengaan, toen de schildwachten, die aan den zoom van 't bosch op wacht stonden, een gevangene brachten.

— Wien hebt ge daar? vroeg Blommaert verrast.

— Een vrouw, kapitein.

— Een vrouw? Wie zijt gij? vervolgde hij tot de gevangene, die geheel in haar mantel met kap verborgen was.

— Ik wenschte den heer te spreken, die dezen morgen Ravels zoo welsprekend kastijdde, zei de vrouw in 't Fransch.

— Die ben ik...

— Mag ik een onderhoud met u hebben, Signor?

— Kom mee!

Blommaert duidde een viertal mannen aan, die hem op eenigen afstand volgen moesten, want de kapitein wilde tegen elke list overal beveiligd zijn.

— Spreek nu! hernam hij dan tot de geheimzinnige vrouw.

— Mag ik Spaansch spreken, Signor?

— Ja, Zijt gij een Spaansche!

— Ja, heer...

— En wat komt ge dan bij de gezworen vijanden van Spanje doen?

— Mij wreken, heer... ja, mij wreken!

— Op wien?

— Op Joris van Corteville... op Titelmans, op hen, die over deze streken heerschen.

— Uw gedrag is zeer vreemd...

— Vindt gij? Ja, ik ben een verraderes... maar waarom hoonden ze mij? Waarom verstootte Corteville zijn geliefde, na haar als een vorstinne in zijn huis ontvangen te hebben?

En dreigde Titelmans niet mij voor zijn folteraars te sleepen, omdat ik Corteville op straat beleedigde! Spaansch bloed vloeit mij door de aderen, Signor... ik ben niet als de stroeve lieden van dit koude land... als ik liefde schenk, schenk ik mij geheel... maar wee! die mij verstoot als een vuige deerne! De hertog van Alva nam mij in zijn leger mede als gezellinne der officieren... en wees mij Oudenaarde

tot verblijfplaats aan. H. Maria! waarom liet hij mij niet in 't zonnige Spanje, waar altijd bloemen bloeien en de lucht met hun zoete geuren vervullen, waar wij, vrouwen, geëerd en vertroeteld worden! Corteville heeft mij gisteren willen verdobbelen, heere... ja mij verdobbelen... en ik heb hem zoo innig bemind! Ik was oprecht, als ik aan zijn zijde zat en woorden van minne sprak... Gisteren was hij dronken... en hij zette mij op 't verkeerbord tegen een somme gelds!

— En wie was de winner?

— Ravels... Ravels... dien gij zoo welverdiend kastijddet Signor! Ravels, dien ik haat, dien ik heden nog in 't gelaat gespuwd heb! Maar nu wil ik wrake!

— En waarom komt ge tot mij?

— Omdat ik u vanmorgen hield voor hetgeen ge zijt... een krijgsman! Ge waart vermomd, maar uw oogen schitterden anders dan die van een boer, en gansch uw optreden was niet dat van een lompen dorper. De mannen vertelden later, dat gij een der Geuzen waart uit het woud, en ik besloot u op te zoeken... want ik wil wrake Signor, wrake op Corteville, op Titelmans, maar op Corteville vooral. En morgen, Signor, verlaat de hoogbaljuw reeds om vijf uren de stede, want hij moet een gevangen edelman afhalen...

— En wie zullen hem vergezellen?

— Eenige krijgslieden slechts... Gij kunt Corteville gevangen nemen, heer!

Deze mededeeling trof Blommaert.

Wat moest hij van deze vrouw denken? Ze verried haar eigen volk... maar was ze geen slachtoffer van hen, die haar herwaarts hadden geleid? Men had deze ongelukkige bestemd tot 't verrichten eener lage rol... die van soldatenbijzit, 't was ook verklaarbaar dat zij alleen naar de stem van haar hartstocht luisterde en wraak zocht na een grievende beleediging.

Blommaert gevoelde deernis met deze Spaansche en hij sprak haar geen nare woorden toe.

Nabij zijn eigen hut — de Geuzen hadden er hem een gebouwd — stond nog een stulp, waar bezoekers konden verblijven. Deze leemen krochten, met riet gedekt, vormden 't hoofdkwartier van den bevelhebber der Boschgeuzen.

Blommaert geleidde de vrouw naar de tweede hut, welke uit twee kleine, lage kamertjes bestond.

In den hoek der voorplaats lag een bed van mos met een grove deken; een ruwe bank en eenige kruiken maakten 't eenige huisraad uit van dit verblijf, dat voorzeker der Spaansche, die gewoon was in weelde te leven, zeer onherbergzaam voorkomen moest. Blommaert maakte vuur en ontstak een waskaars, welke in den hals van een gebarsten kruik stond en nu de hut spookachtig verlichtte.

De Spaansche wierp met een zucht haar mantel af en bij 't schijnsel der walmende kaars aanschouwde de Geuzenkapitein een schoon gelaat, met bruine, flikkerende oogen, beschaudwd door lange wimpers, met fluweelen wangen, een kleinen, welgevormden neus en een fijnen mond, begrensd door bloedroode, dunne lippen, en 't geheel als omlijst door weelderige, gitzwarte lokken, die nu in bekoorlijke verwarring over de schouders goldfen.

Een oogenblik staarde Blommaert zijn gevangene als ver dwaasd aan.

— Hier kunt ge blijven, zei hij dan koel. Morgen zullen we nader spreken, thans hebt ge zeker behoefte aan rust. Ge moet u hier behelpen, wij zijn bannelingen, uit onze woningen verjaagd.

Met een korten knik ging hij heen, twee zijner mannen gelastend de hut te bewaken en de Spaansche tot elken prijs verhinderend zich te verwijderen.

Blommaert begaf zich naar zijn eigen verblijf, om eenige uren te rusten, want hij was zeer vermoeid door al de zenuwshokkende gebeurtenissen van den veelbewogen dag.

Voor al dacht hij aan die gruwelijke ontmoeting met zijn arme zuster, die hij den ganschen namiddag had laten zoeken doch te vergeefs. Maar zijn gepeinzen dreven af... Morgen zou er gestreden worden... morgen moest hij zijn mannen aanvoeren. En nu hij van de Spaansche vernomen had, dat Corteville den heer van Schoonewalle tegemoet reed, waarschijnlijk om den gevangene zoo spoedig mogelijk te kunnen bespotten, besloot hij zich van den hoogbaljuw meester te maken, voor deze bij de Spaansche bende was.

De geest bleek sterker dan 't lichaam, want Blommaert mijmerde en sliep niet. Een uur kon hij zoo wakend op zijn bed van mos gelegen hebben, toen hij daarbuiten gerucht vernam.

Verschrikt sprong de kapitein recht, sloeg zijn mantel om; greep zijn zwaard, en snelde uit de hut.

Vóór de stulp, waarin de gevangene vertoefde, stond een bende Geuzen.

— Daarbinnen is een Spaansche! Wij willen haar doden..... zij behoort tot onze vijanden! klonk een wilde stem die Blommaert onmiddellijk als die van Mathijs Deschepper herkende.

— Wat geschiedt hier? riep de kapitein toornig.

— Oog voor oog, tand voor tand... Daarbinnen is een Spaansche... zij moet aan een koord door 't bosch gesleept en dan gedood worden! huilde Deschepper weer. Geen deeris met Spaanschen...

— Deschepper heeft gelijk! tierden anderen, meest jongelingen, wier moed vooral in baldadigheid bestond, en die daardoor de zaak der vrijheid schaadden.

— Mannen, ik gebied u heen te gaan! riep Blommaert toornig. Mathys, is het zôd dat gij mij steunt?

— Zij is een Spaansche, kapitein! Ik denk aan mijn Margaretha... mijn arm kind! Weg met de Spaansche... Ze moet gedood worden, Margaretha is ook dood!

— Dat zal niet geschieden! schreeuwde Blommaert, want hij had moeite om zich verstaanbaar te maken in al dit ruemoer.

— Wij gehoorzamen niet! riep een grove kerel wiens stem valsch klonk.

Met een forschen slag velde Blommaert den beleediger neer.

De kerel kroop vloekend recht. In 't stergeflonker van den zomernacht schitterde een mes...

Maar Blommaert zwaaide zijn wapen en de oproerkraaierviel stervend ten gronde.

— Als 't moet zal ik zoo mijn gezag handhaven... gij hebt mij als uw aanvoerder erkend! riep Blommaert. En nu gebied ik allen heen te gaan! Mathys, gij zult de eerste zijn, om mij te gehoorzamen, niet waar?

— Ze is een Spaansche, kapitein!

Een meisje drong tusschen de mannen en nam Deschepper bij den arm.

't Was Veerie.

— Vader, kom mee! zei ze gebiedend.

— Laat mij los... denkt ge ook niet aan Margaretha?

— Ja, vader, ik denk juist aan haar. Deze evangene is ook een vrouw, vader... zij is onschuldig... ze is ongelukkig zelfs... Kom mee, vader!

— Neen ik wil niet!

— Vader, kom mee! hernam de dochter beslist.

— Mathys, ga heen... wilt ge onze heilige zaak in gevaar brengen? Vergeet ge, wat ge mij bij ons wederzien beloofdet? zei Blommaert zacht.

— Welnu, 'k zal dan gehoorzamen... maar 't is tegen mijn zin, kapitein!

Met Deschepper zakten ook de anderen af; alleen de schildwachten bleven.

— Waarom kwaamt ge mij niet roepen? vroeg Blommaert verstoord.

— Mathys Deschepper en zijn kornuiten weerhielden ons, kapitein,

— Ze zullen nu niet meer terugkeeren. Breng dat lijk weg! Wie was die onbeschaamde schavuit?

— Rosse Joost, kapitein... er is weinig aan hem verloren... hij vluchtte naar 't woud, omdat hij een roover was.

— En zulke kerels worden hier geduld, mompelde Blommaert. Het woud moet nodig gezuiverd worden... geen kaf, onder het koren.

De Geuzenaanvoerder klopte op de hut en de Spaansche die zich haastig gekleed had, liet hem onmiddellijk binnen.

Nog brandde de kaars en bij 't weifelend licht, zag Blommaert hoe het meisje nog over gansch haar lichaam trilde van angst.

— Wil men mij kwaad doen? vroeg ze weenend.

— 't Was een misverstand... ge behoeft niets te vreezen, antwoordde Blommaert medelijdend.

Schooner nog scheen die Spaansche hem thans toe — schooner dan straks. Een traan blonk gelijk een perel aan haar zwarte wimpers en de blik rustte als vertrouwend op den kloeken Geus. Ze scheen een groot kind nu!

Maar eensklaps zag Blommaert een ander beeld... dat van de reine Agnes...

Niet verre van hier rustte zijn gade onder 't groene heuveltje, waar statige boomen haar doodenlang ruischten.

Deze Spaansche speelde haar rol... maar de Boschgeus verachtte heur thans.

— Ge hebt niets te vreezen... slaap nu! zei Blommaert koel en snel ging hij heen.

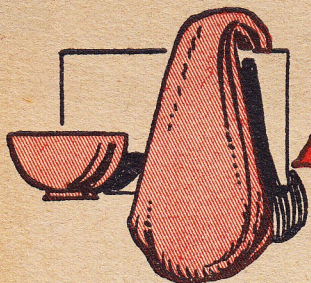
De Spaansche oogde hem even na, trok dan driftig de deur toe en siste:

— Ruwe boer... ongemanierde beer... ja, ik gevoel, dat ge mij verafschuwt, maar 'k heb u thans noodig, doch niet langer meer! Was het maar morgen... en zag ik Corteville in zijn boeien... Dan ware ik voldaan en kon ik heengaan, daarheen waar Juliette weer in overvloed, in weelde leven mag.

Blommaert legde zich weer op het mos... en eindelijk viel hij in een onrustigen sluimer, waaruit hij weinig verkwikt ontwaakte. Maar zulke nachten had hij er veel gekend... Hij leefde immers niet voor zich zelf...

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A. HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

1926